

**MAATSKAPLIKE WERK — VOORVONNISVERSLAE:
DIE ONTWIKKELING VAN RIGLYNE**

Deur

S P de Koning

BA (MW) IV (Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys)

Manuskrip voorgelê vir die graad

MAGISTER ARTIUM (MAATSKAPLIKE WERK)

in die

FAKULTEIT VAN GESONDHEIDSWETENSKAPPE

van die

Potchefstroomkampus van die Noordwes-Universiteit

Studieleier: Prof P Rankin

Potchefstroom
Maart 2007

MAATSKAPLIKEWERK-VOORVONNISVERSLAE:

DIE ONTWIKKELING VAN RIGLYNE

S P DE KONING

2007



BEDANKINGS

My opregte dank aan almal wat op een of ander wyse bygedra het tot die voltooiing van hierdie studie.

In die besonder dank aan:

- * Prof Pedro Rankin as studieleier
- * Die respondente vir hul deelname
- * My gesin, familie en vriende vir hul belangstelling en ondersteuning
- * Me Cecile Schoeman vir die tikwerk
- * Mnr F Hansen vir die taalversorging

Opregte dank aan die GEWER van geleentheid

INHOUD

1.	INLEIDING	1
2.	PROBLEEMSTELLING	1
3.	DOELSTELLINGS	4
	3.1 Oorhoofse doelstelling	4
	3.2 Doelwitte	4
4.	SENTRALE TEORETIESE STELLING	4
5.	METODES VAN ONDERSOEK	4
	5.1 'n Literatuur- of brontleding	4
	5.2 Empiriese ondersoek	4
	5.2.1 <i>Die Navorsingsontwerp</i>	5
	5.2.2 <i>Navorsingsdeelnemers</i>	5
	5.2.3 <i>Meetinstrumente</i>	5
	5.2.4 <i>Navorsingsprosedures</i>	5
	5.2.5 <i>Etiese aspekte</i>	6
	5.2.6 <i>Dataverwerking, analise en interpretasie</i>	6
6.	ANALISERING EN BESPREKING VAN RESULTATE	6
	6.1 Profiel van die respondente	6
	6.1.1 <i>Beroep</i>	6
	6.1.2 <i>Opvoedkundige kwalifikasies</i>	7
	6.1.3 <i>Jare ervaring</i>	7
	6.2 Persepsie van regslui oor die kwaliteit van maatskaplikewerk-voorvonnissverslae met toegeligte bespreking	7
	6.2.1 <i>Verslagformaat</i>	7
	6.2.2 <i>Verslaginhoud</i>	9
	6.2.3 <i>Beredenering van feite</i>	11
	6.2.4 <i>Kwaliteit van motivering vir aanbevelings</i>	12
	6.2.5 <i>Tegniese versorging van verslag</i>	12
	6.2.6 <i>Assesseringsinstrumente</i>	13
	6.2.7 <i>Kwaliteit van voordrag van verslae in die howe</i>	14
	6.2.8 <i>Aanvraag van verslag</i>	15
	6.2.9 <i>Vaardighede en kennis vir voorvonnissverslagskrywing</i>	16
7.	GEVOLGTREKKING	17
8.	RIGLYNE VIR VOORVONNISVERSLAE	18
9.	AANBEVELINGS VIR DIE VERBETERING VAN VOORVONNISVERSLAE	19
10.	SAMEVATTING	20
	BRONNELYS	21
	Aanhangsel 1	23

LYS VAN TABELLE

Tabel 1	:	Formaat se voldoening aan vereistes	8
Tabel 2	:	Inhoud se voldoening aan vereistes	9
Tabel 3	:	Kwaliteit van die beredenering van feite in die verslag	11
Tabel 4	:	Standaard van motivering onderliggend tot aanbevelings in die voorvonnisverslag	12
Tabel 5	:	Standaard van tegniese versorging	13
Tabel 6	:	Gebruik en interpretasie van assesserings- instrumente	13
Tabel 7	:	Standaard van voordrag	14
Tabel 8	:	Aanvraag van verslag	15

OPSOMMING

Sleuteltermes: Voorvonnisverslag, strafhof, deskundige getuie, verslaggewing, psigososiale ondersoek, regsprofessie.

Navorsing het aangetoon dat die howe en praktiserende regsgeleerdes toenemend gebruik maak van maatskaplikewerk-voorvonnisverslae. Voorvonnisverslae kan aangevra word van proefbeamptes en privaat praktiserende maatskaplike werkers. Hierdie verslae word voorberei met die doel om die howe by te staan in die bepaling van die mees geskikte strafoplegging wat die misdadiger, die slagoffer en gemeenskap in ag neem.

Navorsing wêreldwyd, bevestig deur hierdie ondersoek, toon aan dat regslui die **kwaliteit van voorvonnisverslae** oor die algemeen as baie **onbevredigend** vind. Hierdie navorsing was toegespits op 'n kwaliteitsgradering en die uitwys van leemtes en probleme ten opsigte van sekere aspekte van die voorvonnisverslag deur regslui.

Twintig respondente het aan die navorsing deelgeneem waaronder advokate (sommige met senior status), streeklanddroste, landdroste en prokureurs met ervaring in die strafhof, sowel as ervaring in die gebruik van voorvonnisverslae. Die aspekte van die voorvonnisverslag wat ondersoek is, is die verslagformaat, verslaginhoud, die beredenering van die feite (evaluasië), motivering onderliggend tot die aanbevelings, tegniese versorging, gebruik van assesseringsinstrumente, voordrag in die hof, en vaardighede en kennis nodig vir die skryf van die verslae. Die respondente is ook versoek om aan te dui of hulle voorkeure het ten opsigte van dienslewering deur óf 'n proefbeampte óf 'n privaat praktiserende maatskaplike werker. Die voorkeure is toegelig.

SUMMARY

Key terms: Pre-sentence report, criminal court, expert witness, reporting, psychosocial investigation, legal profession.

Research has shown that courts and practising jurists increasingly use social work pre-sentence reports. Pre-sentence reports can be requested from probation officers and social workers in private practice. These reports are prepared with the purpose of assisting courts in determining the most appropriate sentence taking into account the criminal, the victim and the community.

Worldwide research as confirmed by this investigation indicates that jurists generally regard the **quality of pre-sentence reports as unsatisfactory**. This research focussed on jurists' quality grading and their pointing out of shortcomings and problems regarding certain aspects of the pre-sentence report.

Twenty respondents took part in this research among whom were advocates (some with senior status), regional magistrates, magistrates and attorneys with experience in the criminal court as well as being experienced in employing pre-sentence reports. The aspects of the pre-sentence reports concentrated on is the report format, report content, the discussion of the facts (evaluation), motivation underlying the recommendations, general appearance, use of assessment instruments, presentation in court, as well as skills and knowledge required to write the reports. The respondents were also requested to indicate they prefer the service of either a probation officer or a social worker in private practice. Their preferences are highlighted and discussed.

VOORWOORD

Hierdie manuskrip word in artikelformaat voorgelê in ooreenstemming met Regulasie A.11.2.5 vir die graad MA (MW). Die artikel sal aan die vereistes van een van die vaktydskrifte vir maatskaplike werk, getitel *Die Maatskaplike Werk Navorsers-Praktisyn / The Social Work Practitioner-Researcher* voldoen. **Die manuskrip vorm 10% van die totale kursuspunt.**

Riglyne vir outeurs soos deur hierdie tydskrif gestel, word hierna weergegee.

RIGLYNE AAN OUTEURS

Die *Maatskaplikewerk-Navorser-Praktisyn* is 'n interdisiplinêre tydskrif wat handel oor die metodes en praktyk van hulpverlening aan individue, gesinne, klein groepe, organisasies en gemeenskappe. Die praktyk van professionele hulpverlening dui breedweg op die toepassing van doelgerig ontwerpte ingrypingsprogramme en prosesse in probleme van individuele en samelewingsbelang, insluitende die implementering en evaluering van maatskaplike beleid.

Die tydskrif dien as middel vir die publikasie van oorspronklike verslae oor kwantitatiewe georiënteerde evalueringstudies; verslae oor die ontwikkeling en geldigheid van nuwe takseermetodes vir die praktyk; empiriese gebaseerde kritiek op literatuur van waarde vir die praktyk; teoretiese en konseptuele artikels van praktykimpak; kwalitatiewe ondersoek wat die praktyk inlig; en nuwe ontwikkelings op die gebied van georganiseerde navorsing. Alle empiriese artikels moet aan aanvaarde standaarde van wetenskaplikheid, toepaslikheid en objektiwiteit of bevestigbaarheid voldoen.

Die keuring van artikels vind op 'n blinde-portuurgroepbasis plaas. Outeurs kan verwag om binne drie maande na ontvangs in kennis gestel te word van die besluit van die redaksie. Manuskripte en 'n opsomming moet in drievoud gestuur word aan **Die Redakteur, Maatskaplikewerk-Navorser-Praktisyn**, Posbus 524, Aucklandpark, 2006. Artikels moet dubbelgespasieerd getik wees, met tabelle en figure op aparte bladsye. Die manuskrip behoort die riglyne van die *Publication Manuel of the American Psychological Association*, 4de uitgawe, te volg.

Die finale hersiene manuskrip moet op 'n IMB-versoenbare disket voorsien word in MS Word-formaat, of per elektroniese pos gestuur word aan wam@w.rau.ac.za. Outeurs moet manuskripte nie gelyktydig by ander tydskrifte inhandig nie. Bladgelde is betaalbaar deur outeurs voor publikasie.

**MAATSKAPLIKE WERK — VOORVONNISVERSLAE :
DIE ONTWIKKELING VAN RIGLYNE**

S.P. de Koning en P. Rankin
Skool vir Psigososiale Gedragwetenskappe
Noord-Wes Universiteit
Potchefstroom Kampus
Potchefstroom 2420

Korrespondensie moet geadresseer word aan:
Prof. P. Rankin
Skool vir Psigososiale Gedragwetenskappe
Vakgroep Maatskaplike Werk
Noord-Wes Universiteit
Privaatsak X6011
Potchefstroom
2520
E-pos adres: mwkpr@puknet.puk.ac.za

MAATSKAPLIKEWERK-VOORVONNISVERSLAE: DIE ONTWIKKELING VAN RIGLYNE

S P de Koning
Pretoria

Prof P Rankin
Noordwes-Universiteit (Potchefstroom Kampus)

1. INLEIDING

**“The same words often mean different things to
different people. This helps to keep the forensic pot
boiling.”**

Regter Schultz (*Langston Clothing (Properties) CC v Danco Clothing (Pty) Limited*,
September 1998).

Voorvonnisverslae is een van 'n verskeidenheid van verslae wat deur maatskaplike werkers opgestel word vir gebruik deur verskillende howe. Ongeag die tipe maatskaplikewerk-verslag of die tipe hof wat dit aanvra, word dit beskou as 'n instrument wat deur die hof gebruik word tydens die regsproses wat meewerk om reg en geregtigheid op die doeltreffendste wyse te laat geskied. Hofverslae moet dus van 'n bepaalde kwaliteit wees en moet 'n bepaalde karakter hê om wel vir die hof en privaat regspraktisyns as instrument bruikbaar te wees. 'n Hofverslag wat deur 'n maatskaplike werker opgestel is weerspieël professionele kundigheid en oordeel en moet juis daarom van 'n hoë gehalte te wees.

Die praktyk en beskikbare literatuur, soos deurlopend in hierdie verslag na verwys word, toon onteenseglik dat regslui die maatskaplikewerk-voorvonnisverslag as 'n belangrike instrument ag met die oog op vonnisoplegging in die strafhof. Volgens regslui is die kwalifiserende faktor egter dat dit van 'n bepaalde gehalte moet wees. Lede van die regsprofessie het 'n behoefte aan voorvonnisverslae van 'n bepaalde kwaliteit uitgespreek maar terselfdertyd aangedui dat daar spesifieke leemtes in die huidige dienslewering bestaan. Met hierdie navorsingsprojek word hoofsaaklik gefokus op die kwaliteit van die voorvonnisverslag wat normaalweg deur proefbeampes opgestel word.

2. PROBLEEMSTELLING

Die maatskaplike werker/proefbeampte se dienslewering aan die strafhof in Suid-Afrika geskied hoofsaaklik deur middel van verslae aan die howe; dit wil sê as 'n deskundige getuie (Howes, 1990:1). Volgens Van der Merwe, et al (1987:28-1) maak die strafreg voorsiening vir die aanvra van sodanige deskundige verslaggewing: “After proof of the previous convictions, or after the court has been informed that the accused has no previous convictions, the court may hear such evidence as it thinks fit in order to inform itself as to a proper sentence to be passed. The court may itself call witnesses to give evidence regarding sentence (eg. a probation officer) or may allow the prosecution or the defence to lead evidence.”

Volgens die Brighton and Hove City Council (2001) is 'n **voorvonnisverslag** "an impartial report requested by the court, which gives information about the young person and the offence(s) that they have committed." In hierdie geval word verwys na jongmense, maar in Suid-Afrika is dit ook op volwassenes van toepassing. Die Tasmania Department of Justice (2006) sê die volgende oor die voorvonnisverslag: dit kan aangevra word nadat 'n persoon vir 'n oortreding(s) aangekla en skuldig bevind is met die oog op vonnisoplegging. Dit word gewoonlik deur 'n proefbeampte opgestel en is 'n omvattende verslag wat verskeie aspekte van 'n oortreder se verlede en hede ontleed. Die ondersoek sluit indiepte-onderhoude met die oortreder in. Die verslag bevat gewoonlik inligting oor die volgende aspekte: gesinsagtergrond en ander verhoudinge; opvoeding en beroep; akkommodasie; finansiële situasie; gesondheid; alkohol- en dwelmmisbruik; asook vorige en huidige oortredings.

Dit stem tot 'n groot mate ooreen met die Pennsylvania Consolidated Statutes (2001) wat die volgende siening oor die inhoud van die voorvonnisverslag huldig: "The presentence report shall include a summary of the circumstances attending the commission of the crime, the history of delinquency or criminality, physical and mental condition, family situation and background, economic status, education, occupation and personal habits of the defendant, and any other matters that the person preparing the report deems relevant or that the court directs be included."

Quebecse Sécurité Publique (Ministerie van Openbare Veiligheid, 1996) beskryf 'n voorvonnisverslag as "a document prepared at a judge's request. It contains pertinent information about the offender and the circumstances for which the individual has been convicted. The report provides the judge, before pronouncing sentence, with information that can help in reaching a decision on the most appropriate punishment for the crime."

Die maatskaplike werker as **deskundige getuie** se mening is volgens Schmidt (1982:430) gebaseer op sy/haar eie vakwetenskaplike kennis en ervaring asook die kennis en bevindinge van ander wetenskaplikes oor die feite. Hierdie ervaring en kennis van die deskundige getuie maak hom/haar meer bevoeg as die hof om op sy vakgebied die feite te beredeneer en om 'n oordeel te kan vel.

Assessering, evaluasie en aanbeveling is belangrike aspekte in maatskaplikewerkverslae wat as hulpmiddels in regsgedinge moet dien. Potgieter (1998:142) verduidelik die belangrikheid van **assessering** soos volg: "The purpose of assessment is to supply answers to questions like the following: "What is the problem? Why did it occur and what contributes towards its continuation? ... The ultimate purpose of assessment is to contribute understanding necessary for appropriate planning that will facilitate change." **Evaluasie** word deur Potgieter (1998:172) beskryf as "a scientific process that measures both the change process (movement) itself, and the results (improvement) or outcomes of change efforts." Die **aanbeveling** van die maatskaplike werker in 'n vakkundige verslag behoort in ooreenstemming met en 'n logiese voortvloeiing uit die argumenttrant van sowel assessering en evaluasie te wees. "In the courtroom, there is no such thing as too much clarity" (Trapp, datum onbekend:2).

Literatuurontleding van verskeie outeurs dui daarop dat daar leemtes in die huidige wyse van die aanbieding van voorvonnisverslae bestaan. Navorsing in Brittanje wat handel oor die **opleiding** van maatskaplikewerk-studente in regsaspekte word beskryf as "disheartening and disturbing". Die situasie in Suid-Afrika is ook onbevredigend (Howes, 1990:68). Die noodsaaklikheid van intensiewe, omvattende en effektiewe voorvonnis-assessering wat aan die howe die nodige inligting en leiding voorsien vir toepaslike vonnisoplegging word deur Steen en Monnette

(1989:3) en Gerber (1995:197) beklemtoon hoewel hulle die teendeel in die praktyk waarneem.

Uiteenlopende navorsing dui daarop dat gebrekkige assessering in 'n voorvonnisverslag kan lei tot die keuse van **vonnisopsies** wat nie altyd of noodwendig in die belang van alle belanghebbende partye is nie (Neser, 1993:33; Holmes & Holmes, 2002:xi; May & Vass,1999:162). Die oorbeklemtoning van gevangenisstraf as 'n effektiewe afskrikmiddel vir misdaad, die beskerming van die gemeenskap en die rehabilitasie van die misdadiger sonder oorweging van die persoon-in-situasie-beeld word om verskeie redes bevraagteken (Rossouw, 1997:1; Kotze, 2003:234; Dissel & Mnyani, 1995:2; Barker & Branson, 2000:89).

Terwyl regters die maatskaplikewerk-professie daarvan beskuldig dat risiko-assessering nie ingesluit word as deel van voorvonnisassessering nie is Milner en O'Byrne (1998:167) en Clifford (1998:4) van mening dat die **assesseringsinstrumente** waarvoor maatskaplike werkers in Engeland beskik gebrekkig is. Volgens hulle ontbreek riglyne, 'n geskikte **formaat** asook 'n behoorlike **teoretiese raamwerk** ten opsigte van die take wat noodsaaklik is in die uitvoering van die assesseringsproses. Volgens Barker en Branson (2000:89) is maatskaplike werkers nie altyd bekend en vertrou met die verskillende rehabilitasie-opsies, die invloed van die misdaad op die slagoffer sowel as die geskikte instrumente om hierdie assessering te doen nie. Dit word om hierdie redes dus nie gebruik nie.

Daar word van die maatskaplike werker verwag om hom/haarself in die hof te handhaaf as 'n deskundige getuie wat oor die nodige kennis en ervaring beskik om die hof tot diens te wees. Tog wil dit voorkom asof maatskaplike werkers in hierdie opsig nie die mas opkom nie (Barker & Branson 2000:xi). Volgens die MacLean Committee (2003:1) vir ernstige gewelds- en seksuele misdadigers is maatskaplike werkers wie se getuienis nie voldoen aan die standaard van **deskundigheid** soos deur die hof verwag word nie 'n wêreldwye probleem. May en Vass (1996:1) se siening is dat voorvonnis-assessering een van die terreine in maatskaplike werk is waar daar tans 'n groter behoefte bestaan aan *meer* kennis en *meer* vaardighede as in die verlede.

Nordurft (2001:11–12) beklemtoon die belangrikheid van 'n hoë **standaard** van hofverslaggewing deur daarop te wys dat die meerderheid regters verslae van maatskaplike werkers noukeurig bestudeer; dat regsverteenwoordigers swakhede in 'n verslag sal uitbuit in hulle kliënt se belang; dat hofverslae deur terapeute wat dienste aan die kliënt lewer gebruik word; en dat skriftelike verslae in appèlhowe die enigste inligting is op grond waarvan 'n besluit geneem word.

Volgens Trapp (Datum onbekend:3) kan die **beeld van die professie** tydens regsgedinge geskaad word. Daarom is dit belangrik dat die lewering van 'n goeie verslag as 'n geleentheid benut moet word om maatskaplike werk se beeld te bevorder. "It is an opportunity to demonstrate to the court and the community the commitment of your department to the values of public safety and offender rehabilitation. It is an opportunity to demonstrate that their confidence in you and your department is not misplaced. ... Being well prepared for a hearing is more than good advice – it is good policy."

Die volgende **navorsingsvrae** vloei hieruit voort:

- Waaruit behoort die inhoud van 'n voorvonnisverslag te bestaan?
- Watter leemtes kom voor in voorvonnisverslae?

- Waaraan moet aandag gegee word om hofverslae as instrument in die regsproses meer doeltreffend te maak?

3. DOELSTELLINGS

3.1 Oorhoofse doelstelling

Die oorhoofse doelstelling van hierdie navorsing is om riglyne daar te stel vir die ontwikkeling van 'n voorvonnisverslag wat as doeltreffende instrument in die hof gebruik kan word.

3.2 Doelwitte

Die volgende doelwitte is met die navorsing nagestrew:

- Om vas te stel waaruit die inhoud van 'n voorvonnisverslag moet bestaan.
- Om leemtes in voorvonnisverslae te identifiseer.
- Om vas te stel waaraan aandag gegee moet word om voorvonnisverslae 'n doeltreffende instrument in die regsproses te maak.

4. SENTRALE TEORETIESE STELLING

Die kwaliteit van voorvonnisverslae deur maatskaplike werkers kan verbeter word ten einde dit as doeltreffende instrument in die hof aan te wend.

5. METODES VAN ONDERSOEK

5.1 'n Literatuur- of brontleding

'n Literatuurontleding is uitgevoer oor die aard, omvang en inhoud van die maatskaplikewerk-verslagskrywing as 'n ondersteunende diens aan die kliënt en die regsprofessie met spesifieke verwysing na die voorvonnisverslag, met die oog op vonnisoplegging in die strafhof.

Die volgende **databasisse** is in die Ferdinand Postma Biblioteek aan die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) en die biblioteek aan die Universiteit van Pretoria geraadpleeg:

- Biblioteek-katalogus.
- Repertorium van Suid-Afrikaanse Tydskrifartikels, asook internasionale artikels.
- GKPV (Gesamentlike Katalogus van Proefskrifte en Verhandelings van Suid Afrikaanse Universiteite).

Die internet is ook as databasis geraadpleeg.

5.2 Empiriese ondersoek

Daar word beoog om die gestelde doelwitte te bereik deur die gebruikmaking van die volgende plan en struktuur:

5.2.1 *Die Navorsingsontwerp*

Vir die doeleindes van eie navorsing word die Ontwikkelings- en Navorsingsbenuttingsmodel (DR en U-model) as die toepaslikste ontwerp beskou, aangesien die verbetering van bestaande maatskaplikewerk-tegnologie, naamlik die voorvonnisverslag, beoog word (Grinnell, 1981: 595).

Die doel van die beoogde navorsing is om 'n bydrae te lewer tot die uitbou van die maatskaplikewerk-kennisbasis en -wetenskap (basiese navorsing) sowel as om 'n probleemoplossende strategie aan die hand te doen (Bailey, 1994:26). Alhoewel dit gebruiklik is om te onderskei tussen basiese en toegepaste navorsing, is die twee kategorieë nie onderling uitsluitend nie (Strydom, 2003a:74). Die gebruik van sowel basiese navorsing as toegepaste navorsing word dus beoog.

Daar is beoog om hoofsaaklik kwalitatiewe maar ook kwantitatiewe fasette van die onderwerp te bestudeer. Dieselfde meetinstrument kan so ontwerp word dat dit oop én geslote vrae bevat ten einde albei fasette te bestudeer (Strydom, 2003a:75).

5.2.2 *Navorsingsdeelnemers*

Die navorsingsdeelnemers het bestaan uit regspraktisyns wat op 'n beskikbaarheidsbasis geselekteer is. 'n Gestratifiseerde steekproef is gebruik bestaande uit regspraktisyns, voorsittende beamptes in strafhove en staatsaanklaers. Uit elke groep is ten minste 10 deelnemers geselekteer.

- 'n Beskikbaarheidssteekproef (Rubin & Babbie, 2004:245) bestaande uit twintig (20) deelnemers is gebruik. Die steekproef is gebaseer op regslui wat toeganklik is vir die student.
- Regspraktisyns, voorsittende beamptes en aanklaers wat gereeld gebruik maak van maatskaplikewerk-verslae tydens regsdinge as 'n ondersteunende diens, is as proefpersone oorweeg. Die steekproefarea was Pretoria en die Wesrand in Gauteng. Die wye omvang van die area is toe te skryf aan die beperkte toeganklikheid van die regslui.

5.2.3 *Meetinstrumente*

In hierdie ondersoek is semi-gestruktureerde vraelyste gebruik om voorsiening te maak vir kwantitatiewe sowel as kwalitatiewe aspekte. Dit is aan deskundiges voorgelê om die voorkomsgeldigheid daarvan te verseker.

Die vraeskedules dek identifiserende besonderhede, agtergrondgegewens en die proefpersoon se professionele mening met betrekking tot die verwagte/verlangde aard, omvang en inhoud van maatskaplikewerk-verslagskrywing as 'n ondersteunende diens aan die kliënt en die regsprofessie met spesifieke verwysing na regsdinge.

5.2.4 *Navorsingsprosedures*

Die volgende prosedures is gebruik vir die afhandeling van die navorsingsprojek:

- Die vraelys is ontwerp en aan kundiges voorgelê voordat dit getoets is om moontlike probleme uit te skakel.
- Die vraelyste is per hand by die navorsingsdeelnemers afgelewer met die aanduiding van 'n keurdatum nadat 'n telefoniese ooreenkoms bereik is.

- Meer vraelyste as wat benodig is, is uitgestuur om die minimum vraelyste wat nodig is, te verseker.
- Opvolgwerk is gedoen om soveel moontlik vraelyste terug te kry.

5.2.5 **Etiese aspekte**

Die verantwoordelikheid vir die inagneming van etiese beginsels in die navorsingsproses berus by die individuele navorser. Etiese oorweginge of enige ander faktore wat probleme mag skep in die verkryging van data het aandag geniet asook die stappe wat beoog word om die potensiële probleme te oorkom (Grinnell & Williams, 1990:275).

Etiese kwessies wat aandag in die projek geniet het, is die volgende:

- **Vrywillige deelname:** Deelnemers is verseker dat deelname vrywillig is en dat hulle nie verplig is om enige inligting te verstrek nie.
- **Ingeligte toestemming:** Die aard en doel van die projek is aan elke deelnemer verduidelik, ten einde hulle te bemagtig om 'n ingeligte besluit te kan neem.
- **Vertroulikheid:** Deelnemers is die versekering gegee dat niemand op enige manier geïdentifiseer sal word nie.
- **Verslagdoening oor bevindinge:** Deelnemers sal onbeperkte toegang tot die verslag hê na afhandeling van die studie (Strydom, 2003b:22-26).

Die navorsingsvoorstel is ook aan die Etiese Komitee van die Potchefstroomkampus van die Noordwes-Universiteit vir goedkeuring voorgelê (Projeknommer .07K02).

5.2.6 **Dataverwerking, analise en interpretasie**

Aangesien 'n beperkte getal deelnemers by die projek betrokke was, is data deur die navorser self verwerk.

6. **ANALISERING EN BESPREKING VAN RESULTATE**

Twintig regsgeleerdes wat drie verskillende beroepe verteenwoordig, aktief betrokke is in strafregpleging, en gebruik maak van maatskaplikewerk-voorvonnissverslae, het deelgeneem aan die navorsing.

6.1 **Profiel van die respondente**

Die volgende demografiese besonderhede is aangevra en bekom:

6.1.1 **Beroep**

Elf van die respondente praktiseer binne die Pretoriase Balie vir Advokate, waarvan drie senior status geniet. Die twee streeklanddroste en vyf landdroste is werksaam in die Wesrandgebied in Gauteng. Twee prokureurs van Pretoria het deelgeneem.

6.1.2 *Opvoedkundige kwalifikasies*

Die opvoedkundige kwalifikasies waaroor die respondente beskik is as volg:

Kwalifikasie	Aantal respondente	%
B.Juris. LL.B.	6	30
B.Proc. LL.B.	2	10
Regsdiploma	2	10
BLC. LL.B.	2	10
B.Proc.	1	5
B.Juris.	1	5
B.A. LL.B.	1	5
B.Sc.Hons. LL.B.	1	5
B.Com. LL.B.	1	5
LL.B.	1	5
LL.M.	1	5
Onbekend	1	5
TOTAAL	20	100

Die respondente word oor die algemeen beskou as hoogsgekwalfiseerde regslui wat hulle in die praktyk onderskei het en met gesag oor die onderwerp 'n mening kan vorm.

6.1.3 *Jare ervaring*

Die verspreiding van jare ervaring is soos volg:

Aantal jare ervaring	Aantal respondente	%
Onbekend	1	5
5 – 10	4	20
11 – 20	7	35
21 – 30	5	25
31 – 40	2	10
41 – 50	1	5
TOTAAL	20	100

Een respondent het geen aanduiding van sy aantal jare ondervinding gegee nie.

Die oorgrote meerderheid van regspraktisyns wat in die ondersoek betrek is, het aansienlike jare ondervinding. Dit stel hulle in 'n posisie om betekenisvolle uitsprake te maak oor voorvonnisverslae.

6.2 **Persepsie van regslui oor die kwaliteit van maatskaplikewerk-voorvonnisverslae met toegelgte bespreking**

Die **resultate** (kwalitatief en kwantitatief) verkry van die vraelyste (oop en geslote vrae) soos voltooi deur regslui, is soos volg; toegelig met 'n **bespreking** daarvan:

6.2.1 *Verslagformaat*

Die **formaat** wat tans algemeen in die praktyk gebruik word vir die voorvonnisverslag is aan die respondente voorgelê om te oordeel tot watter mate dit aan hulle **vereistes** voldoen:

RAAMWERK VIR VOORVONNISVERSLAG

Identifiserende besonderhede van betrokke welsynsinstansie/maatskaplike werker
 Identifiserende besonderhede van kliënt/beskuldigde
 Inligtingsbronne
 Gesinsgeskiedenis
 Behuising en omgewing
 Opvoedkundige kwalifikasies en opleiding
 Beroepsagtergrond
 Huweliks-, gesins- en verhoudingslewe
 Fisiese en psigiese gesondheid
 Misbruik van alkohol en ander afhanklikheidsvormende middels
 Sosiokulturele, religieuse en ontspanningsaktiwiteite
 Sosioëkonomiese faktore
 Misdaadgeskiedenis-
 Huidige oortreding(s)
 Vorige oortreding(s)
 Hangende oortreding(s)
 Evaluasie
 Vonnisopsies
 Aanbeveling

Tabel 1 Formaat se voldoening aan vereistes

FORMAAT VOLDOEN AAN VEREISTES	N	%
Glad nie	-	-
Slegs gedeeltelik	6	30
Ten volle	13	65
Geen kommentaar	1	5
TOTAAL	20	100

Alhoewel 65% van die regslui aangedui het dat hulle geheel en al tevrede is met die formaat soos wat tans algemeen gebruik word het 'n aansienlike deel van hierdie persentasie aangedui dat die formaat wat **in die praktyk** gebruik word dikwels nie van hierdie aard en omvang is nie. Hieraan word afgelei dat respondente van mening is dat die formaat nie konsekwent in die praktyk aangewend word nie. Dertig persent (30%) het aangedui dat hulle gedeeltelik tevrede is. Hierdie groep verwag deurgaans dat die misdaadgeskiedenis, misdaadgeneigdheid berou en risiko-assessering van die kliënt meer omvattend aangebied sal word. Assessering van die uitwerking van die misdaad op die slagoffer/klaer moet ingesluit word. Die insluiting en inagneming van sielkundige verslae word versoek veral in die geval van jeugoortreders. Die formaat sal verder aangepas moet word om ook geskik te wees vir gebruik vir jeugoortreders. Volgens Clifford (1998:4) ontstaan probleme omdat maatskaplike werkers voorvonnissassessering doen met 'n teoretiese raamwerk waarvoor daar nie algemene en omvattende instemming tot eenvormigheid bestaan nie. Dié uitkomst dui daarop dat maatskaplike werk in Suid-Afrika onder dieselfde probleem gebuk gaan.

Die regslui se reaksie dui daarop dat die ontwikkeling van 'n eenvormige formaat wat alle relevante faktore insluit soos deur regslui uitgewys belangrik is, indien die maatskaplikewerk-professie 'n sinvolle bydrae in regspleging wil maak.

6.2.2 Verslaginhoud

Ten opsigte van relevansie en bruikbaarheid beantwoord die inhoud van die voorvonnisverslae in die algemeen soos volg aan die behoefte aan inligting vir vonnisdoeleindes:

Tabel 2 Inhoud se voldoening aan vereistes

INHOUD VOLDOEN AAN VEREISTES	N	%
Nooit	–	–
Selde	2	10
Soms	8	40
Dikwels	8	40
Altyd	2	10
Geen kommentaar	–	–
TOTAAL	20	100

Die data toon dat 10% van die respondente in die praktyk vind dat die inhoud van verslae selde aan die vereistes beantwoord. Veertig persent (40%) van die respondente vind dat verslae 'soms' (met 'n persentasiewaarde van tussen 40–60%) daaraan beantwoord, en 40% vind dat dit 'dikwels' (met 'n persentasiewaarde van 60–80%) daaraan beantwoord. Volgens 10% van die respondente beantwoord die inhoud van voorvonnisverslae 'altyd' aan hulle vereistes.

Die vrae oor die gehalte van die verslae se inhoud het die meeste kritiek by die respondente uitgelok. Regslui dui aan dat die probleem met die inhoudelike van die verslae met betrekking tot volledigheid, relevansie en bruikbaarheid reeds by die formaat begin wat nie in die praktyk ooreenstem met die formaat soos in hierdie navorsing voorgehou nie. Dit bring mee dat belangrike aspekte nooit ondersoek en oorweeg word nie. Respondente is van mening dat noodsaaklike indiepte-ondersoeke nie gedoen en -onderhoude nie gevoer word nie. Dit gee aanleiding tot ontoereikende en/of foutiewe inligting/feite. Regslui is verder van mening dat te min bronne tydens 'n ondersoek geraadpleeg word. Die respondente toon aan dat die inligting wat bekom word nie deur die maatskaplike werkers geverifieer word vir korrektheid nie. Maatskaplike werkers lê oorwegend nie inisiatief of diskresie aan die dag om "dwingende of wesentlike faktore" buite die formaat in die verslag te inkorporeer nie. Ontoereikende en/of foutiewe inligting/feite het 'n negatiewe invloed op alle daaropvolgende stappe naamlik die evaluasie en motivering wat die aanbevelings onderlê. Dit lei daartoe dat die verslag nie die toets van die hof kan deurstaan nie.

Dit is 'n tendens wat wyd voorkom soos bevestig deur die literatuur met verwysing na navorsing wat onder andere in die VSA gedoen is deur Norman en Wadman (2000). Barker en Branson (2000:40) wys daarop dat die mees effektiewe maatskaplike werkers tydens hofverrigtinge onder meer beskik oor deeglike kennis en seker is van hulle feite. Om in beheer te wees van sy/haar vakgebied beteken dat 'n maatskaplike werker hom/haar sekerlik met meer selfvertroue in die hof sal kan handhaaf. Afgesien van die maatskaplike werker se eie verantwoordelikheid in hierdie verband kan daar tereg ook 'n vinger gewys word na die opleidingsinstellings. Leemtes ten opsigte van forensiese maatskaplike werk in die opleiding van die maatskaplike werkers word deur Howes (2000:68) en andere in die literatuur uitgewys. 'n Swaar werkslas is waarskynlik ook 'n bydraende faktor wat tot 'n gebrek aan indiepte-verslae lei.

